

Nr 748

Av herr andre vice talmannen Cassel m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, m. m.

(Lika lydande med motion nr 632 i Första kammaren)

Under den tid av 30 år då socialdemokraterna haft regeringsmakten har levnadskostnaderna praktiskt taget tredubblats. Den fortgående penningvärdeförsämringen har framstått som ett karakteristiskt inslag i den socialdemokratiska politiken.

Under samma tid har den direkta statsskatten mer än tjugudubblats om man räknar i dagens penningvärde. Den enorma skatteskärpning som inträffat under tidsperioden utgör ett annat karakteristiskt inslag i regeringspartiets politik.

Ett sätt att bedöma skattetrycket är att sätta skatternas storlek i relation till nationalinkomsten. Gör man det visar det sig att det totala uttaget av skatter och avgifter, vilket vid tiden för Wigforss' skatteskärpningar år 1947 utgjorde 22,5 procent av bruttonationalprodukten, nu stigit med mer än 50 procent. Det utgjorde sålunda under år 1964 drygt 34 procent av nationalinkomsten. Ökningen ligger väsentligen på statsbeskattningen, där stegring skett från 17 till 25 procent.

Sverige tillhör därmed de nationer som har det högsta skattetrycket i världen. I vad avser höjden av den direkta beskattningen ligger Sverige i särklass. Medan vissa grannländer t. ex. uttar i direkt skatt ca 12 procent av bruttonationalinkomsten är det svenska uttaget ca 18 procent.

Under en följd av år har helt naturligt berättigad kritik kunnat riktas mot det svenska skattesystemet. Främst har kritiken gällt det totala skattetryckets höjd och de automatiska höjningar av den direkta inkomstskatten på fysiska personer, som den fortgående inflationen medfört.

Med hänsyn till den kritik som oförtrutet — framför allt från vårt håll — framförts mot beskattningssystemets utformning tillsattes år 1960 allmänna skatteberedningen. I det betänkande, som beredningen framlade föregående år, underströks det berättigade i den framförda kritiken, och beredningen ansåg enhälligt att väsentliga ändringar i skattesystemet borde

1 — Bihang till riksdagen protokoll 1965. 4 saml. Nr 748

komma till stånd. Beredningens möjligheter att utforma ett i alla delar rationellt skattesystem kom emellertid att starkt begränsas genom att regeringens direktiv förhindrade beredningen att ta upp frågan om det totala skattetryckets höjd. Trots detta kan beredningens förslag sägas utgöra en god grund att bygga vidare på.

Grundtankarna i det framförda förslaget har också accepterats av praktiskt taget alla remissinstanser. De invändningar som gjorts har mer avsett detaljer och vissa delförslag.

Det hade därför varit naturligt att, då regeringen nu funnit sig böra föreslå en viss omläggning av skattesystemet, dess förslag grundats på de tillstyrkta förslagen i allmänna skatteberedningens betänkande. Så har emellertid inte skett, utan regeringen har ansett sig böra tillgripa egna lösningar, vilka bär en tydlig prägel av improvisation och vilka inte varit föremål för någon som helst bedömning från sakkunniga remissinstanser. Det är oklart om regeringen själv betraktar sina förslag som definitiva lösningar, då ju i vart fall vissa av dem officiellt betecknats såsom provisorier. Vi har emellertid utgått ifrån att hela det skatteförslag, som nu framlagts i proposition nr 14, är att uppfatta som en tillfällig anordning, och vi förutsätter att en mer genomgripande skattereform kommer till stånd inom en mycket nära framtid. Vi vill i detta sammanhang ange några synpunkter som bör iakttas vid utformningen av ett nytt skattesystem.

En utgångspunkt vid utformningen av beskattningen på fysiska personers inkomst samt av den indirekta beskattningen bör enligt vår mening liksom hittills vara, att dessa skatter avvägs så att hänsyn tas till skatteförmågan. Samtidigt måste tillses att skatterna inte kommer att medföra snedvridande verkningar i olika hänseenden. Det är vidare angeläget att utformningen sker på sådant sätt att skatte- och avgiftssystemet som helhet främjar den ekonomiska utvecklingen. Detta nödvändiggör att skatterna ges en i möjligaste mån generell utformning. En sådan kan motiveras inte endast av skatteförmåge- och likformighetssynpunkter. Ytterligare ett skäl att ge skatterna en generell karaktär är att de internationella konkurrensförhållandena — vid nuvarande höga skattetryck — genom skattebelastningen allvarligt kommit att snedvridas. Om skatternas generella karaktär inte upprätthålles, uppstår sålunda risker för att den ekonomiska tillväxten i landet kan försämrast.

Då det gäller den statliga inkomstskatten måste i högre grad än tidigare avgörande vikt läggas vid den framtida arbetskraftssituationen. Skälen för en kraftig progressivitet har i väsentlig utsträckning undanröjts i ett den fulla sysselsättningens samhälle. Samma hänsyn som tidigare behöver inte längre tas vid utformningen av skattesystemet till att de verkligt låga inkomsterna kan vara förorsakade av bristande arbetstillfällen. I vårt land finns inte längre någon mer betydande grupp inkomsttagare, som, på grund av att sysselsättningsmöjligheter saknas, har en väsentligt lägre inkomst-

nivå än den genomsnittliga. Det skall inte förnekas att åtskilliga fall av låg årsinkomst fortfarande förekommer, men i stort sett är dessa fall betingade av andra individuella orsaker än bristande arbetstillfällen. Som den i allmänna skatteberedningens betänkande redovisade undersökningen av låga inkomsttagare utvisar, rör det sig här till huvudsaklig del om personer som på grund av sjukdom, värnpliktstjänstgöring, studier och liknande anledningar inte kommer i närheten av den genomsnittliga inkomstnivån. Det är därför inte motiverat att omfördela skattebördan för dessa grupper av inkomsttagare till de personer vilkas inkomst överstiger genomsnittsinkomsten. Vill man förbättra dessa låga inkomsttagares situation måste detta ske med anlitande av andra utvägar än beskattningen.

Enligt vår uppfattning bör frågan om graden av progressivitet i den statliga inkomstbeskattningen angripas från andra utgångspunkter än som hittills skett från regeringens sida. Progressivitetens betydelse i statsfinansiellt hänseende överbetonas ofta i den politiska debatten. Nedanstående tabell visar hur stort inkomstbortfall som vid gällande ortsavdrag skulle inträffa därest den maximala marginalskatten begränsades enligt olika alternativ. Den högsta skattesatsen är för närvarande 65 procent i den statliga inkomstskatteskalen. Man kan då fråga sig hur mycket inkomsterna av den statliga inkomstbeskattningen skulle minska om man sänkte denna högsta skattesats till i tur och ordning 50, 40, 30 resp. 20 procent, utan att i övrigt ändra skatteskalorna. Resultatet blir då följande för inkomståret 1966.

Max. 50 %	70 milj. kr.		
» 40 %	270	»	»
» 30 %	870	»	»
» 20 %	1 930	»	»

Tabellen visar klart att en sänkning till 50 eller 40 procent såsom maximal skattesats skulle få en förhållandevis begränsad statsfinansiell betydelse. Man måste således konstatera, att den i och för sig mycket starka progressionen beträffande högre inkomster inte motsvaras av några nämnvärda statsfinansiella fördelar. Den sista siffran i tabellen visar att progressiviteten över 20 procent inte ger staten större inkomster än inemot 2 000 milj. kronor. Det rör sig här således endast om ca 7 procent av de totala statsinkomsterna. Under senare år har insikten om de skadliga verkningarna av en alltför hård progressivitet blivit alltmera allmän. I många länder i världen — däribland flera av våra närmaste konkurrentländer — finner man exempel på att lättnader i de progressiva skatterna betraktas som den mest angelägna skattereformen. Man har kommit underfund med att en hård progressivitet med därav föranledda höga marginalskatter är ägnade att motverka arbetsvilja, företagsamhet och sparvilja. Exempel härpå ger den norska kommitté vilken under förra året framlade ett betänkande i vilket

1* — Bihang till riksdagens protokoll 1965. 4 saml. Nr 748

föreslogs betydande lättnader i den progressiva statsbeskattningen i Norge just under motivering att den hårda progressiviteten medförde skadeverkningar. I allmänna skatteberedningens betänkande har en utförlig diskussion ägt rum, och även där finns belägg för att den hårda progressiviteten har klart negativa verkningar.

En hård progressivskatt med därav föranledda höga marginalsatser är som nyss sagts ägnad att motverka arbetsvilja, företagsamhet och sparvilja. Många människor, som skulle ha möjlighet att göra en extra insats genom övertidsarbete eller genom att åta sig extra arbete, undandrar sig detta därför att marginalsatserna är för höga. De anser inte att den inkomst som återstår sedan skatterna avräknats är tillräcklig för att motivera den extra arbetsinsatsen. Det närmaste resultatet är minskad produktion och därmed en långsammare standardstegring.

På liknande sätt räknar den företagare som i och för sig skulle vilja utvidga sin rörelse liksom den löntagare som hyser planer på att starta något mindre företag. Han är medveten om att skatterna tar en betydande del av den vinst som kan uppkomma och å andra sidan att han ensam står risken för insatt kapital — eget eller upplånat — om rörelsen inte skulle bära sig.

Även den presumtive spararen frågar sig med tanke på skatterna om det lönar sig att spara, särskilt när fråga är om s. k. penningsparande, vars värde dessutom urholkas på grund av statens oförmåga att hålla ett fast penningvärde.

Den skattskyldige blir lätt benägen att låta sin ovilja mot skattelagarna gå ut även över andra lagar och rättssamhället över huvud taget. Å andra sidan kan statsmakterna föranledas att, för att komma till rätta med deklara-tionsfusket, tillgripa åtgärder i kontrollerande syfte som i alltför hög grad inkräktar på den enskildes integritet.

En annan olägenhet med ett för starkt skattetryck då det gäller inkomstskatten är att inkomsten är en mycket otillfredsställande mätare av skatteförmågan. Levnadsstandarden och därmed konsumtionsmöjligheterna påverkas inte endast av den beskattningsbara årsinkomsten utan tillika av sådana faktorer som inkomsternas varaktighet och jämnhet i tiden, försörjningsbördan och hemortens belägenhet m. m. Särskilt är av vikt att beakta att de deklarerade skattepliktiga inkomsterna inte omfattar samtliga inkomster eller ekonomiska värden som påverkar konsumtionsmöjligheterna och att inte alla de utgifter som påverkar skatteförmågan beaktas. De brister, som således är förenade med metoden att använda inkomsten som mätare på den skattemässiga bärkraften, gör att väsentliga modifieringar är påkallade då det gäller graden av progressivitet.

Utöver vad som anförts bör erinras om den verkan progressiviteten har vid ojämna årsinkomster. En rationell lösning av denna fråga torde knappast kunna åvägabringas, om inte en väsentlig lindring i progressiviteten genom-

förs. Detsamma gäller, då inkomsterna är förhållandevis höga och koncentrerade till ett fåtal år, vilket fallet är med t. ex. inkomster som åtnjuts av akademiker och andra yrkesgrupper med kvalificerad utbildning. Beaktas bör också att de höga marginalskattesatserna drabbar inte endast normala inkomster utan även inkomster som förvärvas genom extra arbetsinsatser, under fritid etc. För att ernå en lösning av sambeskattningsfrågan är vidare en väsentlig lindring av progressionen nödvändig.

Den fortgående penningvärdeförsämringen har lett till att den statliga inkomstskattens individuella verkningar blivit betydligt hårdare än vad avsikten var då den senaste reella statsskatteformen genomfördes år 1956. De smärre justeringar i skatteskalorna, som skett i samband med införandet och höjningen av den allmänna varuskatten, kan inte sägas ha grundats på några mer djupgående överväganden rörande skattebelastningen utan får betraktas som kompensationsåtgärder förorsakade av förändringarna i den allmänna konsumtionsbeskattningen. Som allmänna skatteberedningen visade i sitt betänkande tillförs staten på grund av penningvärdeförsämringen automatiskt ökade skatteintäkter. Den av inflationen förorsakade skatteökningen mellan 1964 och 1970 med nu gällande skalor och Ortsavdrag beräknade allmänna skatteberedningen till ca 1 200 milj. kronor. Därvid är att märka att beredningen räknade med en inflation av endast 2 procent per år. Med den inflationspolitik regeringen bedrivit och av allt att döma tänker fortsätta med är ett sådant tal givetvis för lågt. Man kan beräkna att en inflation om 3 procent per år kommer att ge staten en obehörig skattevinst på inemot 300 milj. kronor. Eftersom inflationen för år 1965 uppskattas till cirka 6 procent skärps sålunda skatten för detta år med cirka 600 milj. kronor.

Det är två omständigheter som tillför staten denna obehöriga skattevinst. Den ena är den att Ortsavdragen förlorar i realvärde vid en inflation. De nuvarande Ortsavdragen fastställdes år 1961 och borde med hänsyn till inflationen i dag utgöra ca 5 100 resp. 2 550 kronor. Beaktas det förhållandet att de statliga Ortsavdragen redan år 1952 fastställdes till 4 000 kronor för makar resp. 2 000 kronor för ensamstående skulle en indexberäkning ge 5 860 kronor resp. 2 930 kronor. Den andra omständigheten är den att inkomster, som blott nominellt stiger i takt med inflationen, till en del blir beskattade inom högre progressionsskikt än tidigare. Emellertid stiger statens skatteinkomster även av andra orsaker än penningvärdeförsämringen. Av den realinkomstförbättring som kan påräknas tar nämligen staten på grund av den statliga inkomstskattens inslag av progressivitet ut en ökad andel i skatt. Den progressiva skatten, uttryckt i procent av nationalinkomsten i fasta priser, kommer således ständigt att öka.

Den sammanlagda verkan av här berörda olika faktorer må belysas av nedanstående sammanställningar avseende genomsnittlig skattebelastning och marginalskatt för vissa utvalda inkomster och år. Beräkningarna avser

för resp. år förhållandena för i första hand gift skattskyldig, som haft en inkomst motsvarande genomsnittet för manliga inkomsttagare under året. I de följande kolumnerna anges motsvarande siffror för den som haft 2, 3 resp. 4 gånger så stor inkomst. Skatten avser direkt statlig och kommunal skatt.

År	Genomsnittlig månadsinkomst i kr.	Skatt i procent av inkomst som motsvarar			
		1	2	3	4
gånger genomsnittet					
1947.....	412	8,3	14,5	18,0	21,6
1953.....	721	15,8	21,1	26,9	31,7
1959.....	980	20,4	27,4	33,3	38,5
1963.....	1 250	21,2	28,4	35,0	39,5
Marginalskatt vid samma inkomster					
1947.....	412	15	23	30	35
1953.....	721	25	35	43	45
1959.....	980	25	40	51	55
1963.....	1 250	25	51	52	56

De här redovisade siffrorna återspeglar på ett markant sätt — förutom den fortgående skatteskärpningen — den puckel i skatteskalorna för inkomstskikt närmast ovan det lägsta progressionsskiktet som vi från vårt håll så ofta pekat på.

Bilden visar med all tydlighet att skattenivån i vårt land undergått en utveckling som med det snaraste måste hejdas. För vår del har vi den bestämda uppfattningen att allt bör göras för att nå en lättnad i den totala beskattningen och därefter tillse, att en ny automatisk skatteskärpning icke inträder.

Det är viktigt att vid en mer definitiv reform av skattesystemet de problem som sammanhänger med inflationen uppmärksammas av lagstiftaren. Allmänna skatteberedningen har i sitt förut angivna betänkande tagit upp frågan om en indexreglering av i första hand ortsavdrag och skatteskalor men även av förvärvsavdrag och barnbidrag. För tiden fram till år 1970 tog utredningen vid utformningen av sina förslag hänsyn till verkningarna av en beräknad årlig penningvärdeförsämring å 2 procent. Skulle det visa sig att penningvärdeförsämringen i verkligheten blev större borde erforderliga jämkningar i utredningens förslag vidtas. För tiden efter år 1970 redovisade utredningen inte något konkret förslag men utredningen uttalade sin principiella anslutning till tanken att beskattningsreglerna skulle utformas så, att vissa automatiska ändringar skedde i förhållande till förändringar i levnadskostnaderna. Utredningen ansåg emellertid sig behöva tid till mera ingående överväganden, innan förslag i denna riktning framlades.

Vi vill starkt understryka behovet av att en indexreglering kommer till

stånd. Enligt vår åsikt bör vid den mer definitiva reformen full hänsyn tas till hittills inträffade, icke åsyftade förskjutningar i skattebelastningen på grund av penningvärdeförsämringen. Vi förutsätter att en reform av skattesystemet kan vidtas redan vid nästa års riksdag. Någon svårighet att framlägga material för beräkningen av inflationens hittillsvarande verkningar föreligger inte. Vi vill tillika starkt framhålla nödvändigheten av att riksdagen vid samma tillfälle får möjlighet att ta ställning till ett konkret förslag om införande av indexreglering i det svenska skattesystemet. Vi yrkar därför att allmänna skatteberedningen erhåller sådana ändrade direktiv att ett förslag i ämnet från deras sida kan framläggas redan under innevarande år.

En framtida skattereform bör emellertid inte omfatta endast den direkta utan även den indirekta beskattningen. Det förslag till ändring av den indirekta beskattningen som allmänna skatteberedningen framlade innebar i stort sett slopande av flertalet punktskatter och en övergång från en allmän varuskatt i detaljhandelsledet till en ren konsumtionsskatt i form av en mervärdeskatt.

Regeringen har visserligen i proposition nr 14 så till vida anammat de tankegångar som ligger bakom allmänna skatteberedningens förslag att den förordar en minskning av den direkta och en ökning av den indirekta beskattningen. Emellertid är den nuvarande varuskatteförordningen förenad med sådana brister att den inte är lämpad för uttagande av en högprocentig omsättningsskatt. Redan med nuvarande skattesats å 6,4 procent uppstår allvarliga konkurrensproblem och produktionsinriktningen snedvrides. Vid en höjning av skattesatsen blir dessa påfrestningar än kännbarare. Allmänna skatteberedningen har framdragit en rad omständigheter mot den nuvarande utformningen av varubeskattningen, och vi har i en annan motion angivit några och föreslagit vissa förbättringar. Vad som behövs är emellertid en genomgripande reform av den indirekta beskattningen över huvud taget. De kända negativa effekter som varuskatten, energiskatten och de olika punktskatterna har för det svenska näringslivet måste undanröjas. Detta torde bäst kunna ske genom övergång till en mervärdeskatt av den typ allmänna skatteberedningen förordar. Det hade inte minst med hänsyn till den internationella utvecklingen varit angeläget att ett förslag till sådan omläggning kunnat behandlas redan av årets riksdag. Finansministern har emellertid ansett att vissa frågor behöver ytterligare utredas. Vi vill starkt understryka nödvändigheten av att denna utredning bedrivs med all möjlig skyndsamhet så att ett förslag till en definitiv reform av den indirekta beskattningen på grundval av skatteberedningens förslag kan föreläggas 1966 års riksdag.

Vi har som förut nämnts betraktat förslagen i proposition nr 14 som provisoriska i avbidan på den mer genomgripande och rationellare skattereform som vi finner nödvändig. Vi skall i detta sammanhang framlägga

yrkanden rörande den direkta beskattningen — den indirekta beskattningen behandlar vi i en annan motion.

Den omständigheten, att förslagen i proposition nr 14 kan betecknas såsom provisorier och därför bör bli föremål för ändring inom kort, medför inte att vi kan acceptera dem alla i oförändrat skick. Vi är beredda att godta en höjning av den allmänna varuskatten, under förutsättning att vissa ändringar vidtas i varuskatteförordningen i enlighet med vad vi föreslagit. Vi finner det också riktigt att vissa av punktskatterna föreslås avvecklade även om förslaget i detta hänseende bort gå längre. I dessa delar ligger förslagen i proposition nr 14 i linje med vad allmänna skatteberedningen förordat, även om de inte går lika långt som beredningens förslag. I övrigt är de förslag, som proposition nr 14 innehåller, snarast ägnade att försvåra ett genomförande av en reform av skattesystemet i enlighet med skatteberedningens intentioner.

Vi övergår här till att behandla förslagen i proposition nr 14 såvitt avser inkomstbeskattningen.

För att inte höjningen av den allmänna varuskatten skall alltför hårt drabba de lägre inkomsttagarna upp till för gifta 15 000 å 16 000 kronors årsinkomst förordar finansministern en omläggning av folkpensionsavgiften. I stället för att denna såsom för närvarande skall beräknas på den taxerade inkomsten föreslås att den beskattningsbara inkomsten skall ligga till grund för beräkningen. Detta medför en avgiftsminskning på 182 kronor för gifta i praktiskt taget alla fall, då årsinkomsten ligger mellan 5 000 och 18 000 kronor. För ensamstående blir avgiftsminskningen maximalt 92 kronor, vilket inträffar vid inkomster mellan 3 000 och 18 000 kronor. Omläggningen medför emellertid, eftersom avgiftsmaximum sätts till 30 000 kronors beskattningsbar inkomst mot nu 15 000 kronors taxerad inkomst, väsentliga höjningar av avgifter vid inkomster över 22 000 kronor. Dessa höjningar blir särskilt markerade genom att avdragsrätt inte föreligger för folkpensionsavgiften. Åtgärden innebär således i sig en skärpning av progressionen.

Principiella erinringar kan även riktas mot detta förslag. Det samband, som man hittills velat upprätthålla mellan avgift och förmån, kommer nämligen att till stor del gå förlorat. Dels kommer nämligen ett stort antal inkomsttagare att befrias från avgift och denna kommer i stället att tas ut av andra. I realiteten innebär regeringens förslag att avgiften i högre grad än tidigare blir en del av den statliga inkomstskatten. Vi har emellertid inte ansett oss böra gå emot detta förslag i avvaktan på att ställning tas till den av allmänna skatteberedningen förordade lösningen av frågan om finansiering av socialförsäkringens grundförmåner. För att emellertid inte sambandet mellan avgift och förmån skall helt brytas måste tillses, att avgiftsmaximum inte blir högre än vad en privat försäkring med motsvarande förmåner skulle kosta, varvid hänsyn måste tas till den olika behandlingen i avdragshänseende. Med hänsyn härtill anser vi att avgiftsmaximum bör

sättas vid 20 000 kronors beskattningsbar inkomst och att avgiften, vilken liksom hittills bör uttas med 4 procent, således maximalt skall utgöra 800 kronor.

En annan av de åtgärder som regeringen föreslagit för att motverka höjningen av den allmänna varuskatten är att schablonisera det kommunala utskyldsavdraget. Denna åtgärd är föga genomtänkt. För det första strider den mot syftet med avdraget i fråga, nämligen att lindra statsbeskattningen för de skattskyldiga i ett visst inkomstläge, som betalar större kommunal-skatt på grund av högre utdebitering i hemortskommunen än andra. Den skattskyldige, som har den lägsta skattebördan på grund av låg utdebitering i hemortskommunen, erhåller den största fördelen genom schabloniseringen. För personer med innehav av fastigheter inträder ofta den situationen, att schabloniseringen inte medför någon som helst fördel i jämförelse med andra skattskyldiga i samma inkomstläge. Regeringens förslag på denna punkt strider således uppenbarligen mot skatteförmågeprincipen.

I tekniskt avseende är den föreslagna schabloniseringen otymplig. Den kommer att föranleda betydande svårigheter för deklaranterna. Den stora massan inkomsttagare måste nämligen själva räkna fram vad $\frac{1}{4}$ av den sammanräknade nettointäkten utgör. Det säger sig självt att sådana räkneoperationer kommer att göras felaktigt i ett stort antal fall med ty åtföljande besvär för de granskande myndigheterna. Vid alla ändringar i inkomstredovisningen kommer för den stora massan av inkomsttagare att erfordras motsvarande justering av utskyldsavdraget. Veterligen har ingen hittills lyckats konstruera en deklaraionsblankett som både tillgodoser önskemålet att ifyllandet inte försvåras och kravet att längdföringsarbetet betungas. Om man vill göra sådana principiella kullerbyttor som finansministern gjort vid framläggandet av sitt förslag, kan man hitta på betydligt enklare lösningar, vilka åtminstone kan fås att verka mera likformigt.

Vi finner olägenheterna med den föreslagna schabloniseringen av utskyldsavdraget vara så betydande att vi inte kan tillstyrka dess genomförande. Därest riksdagen skulle allvarligt överväga detta regeringens förslag, yrkar vi att propositionen i denna del måtte remitteras till kammar-rätten, riksskattenämnden samt några länsstyrelser för bedömning av förslagens genomförbarhet i tekniskt hänseende och dess samband med hittills erkända principer inom skattelagstiftningen.

Mot bakgrunden av de uttalanden vi gjort rörande det nuvarande skatte-trycket finner vi det angeläget att en väsentlig sänkning av det totala skatte-trycket åstadkommes inom en omedelbar framtid. Vi har genom våra olika besparingsförslag i år — vilka vid bifall av riksdagen skulle minska statens utgifter med omkring 800 milj. kronor — skapat möjligheter för en sådan sänkning. Genom att emellertid förberedelserna för genomförandet av ett rationellare skattesystem i enlighet med de principer som allmänna skatteberedningen angivit temporärt avbrutits, har en besvärande situation upp-

stått. En lämplig grund för en mer definitiv skattereform saknas nämligen. I rådande situation finner vi det därför inte möjligt att påyrka ett omedelbart genomförande av allmänna skatteberedningens förslag. Vi har därför måst utforma lösningar, som vi vill beteckna som provisoriska i avvaktan på en mer slutgiltig reform. Vid valet av åtgärder har vi fäst största avseende vid att åtgärderna inte — som de i proposition nr 14 föreslagna — skall bryta mot de tankegångar, som ligger bakom allmänna skatteberedningens ställningstaganden.

Vid utformningen av vårt alternativ har vi ansett den mest angelägna reformen i dag vara att minska verkningarna av progressiviteten för de stora inkomstgrupperna. Samtidigt har vi velat beakta att skälig kompensation ges för höjningen av den allmänna varubeskattningen, vilken vi som ett provisorium ansett oss kunna acceptera i avvaktan på en övergång till ett mervärdeskattesystem. Genom våra besparingsförslag har vi emellertid skapat utrymme för en verklig skattesänkning och denna bör i första hand komma de grupper inkomsttagare till del vilkas inkomster ligger runt genomsnittsinkomsten. För att bereda de låga inkomsttagarna kompensation för den höjda varuskatten förordar vi, att uttaget av folkpensionsavgifter omläggs att beräknas på beskattningsbar inkomst samt att det första steget i den statliga inkomstskatteskalan sänks tre enheter eller från 10 till 7 procent. För skikten över det proportionella skiktet föreslår vi lägre skattesatser än regeringen. Detta gäller upp till 60 000 kronors beskattningsbar inkomst. För de återstående inkomstskikten anser vi oss inte nu böra förordna lägre marginalsatser utan denna fråga bör tas upp i samband med den definitiva reformen av skattesystemet. De skatteskolor vi föreslår har det utseende som visas på motstående sida.

Genom vårt förslag får åtskilliga inkomsttagare redan nu lägre marginalsatser än enligt regeringens skatteskala. Skillnaderna framgår av härvid fogade diagram (bil. 1) och tabell (bil. 2). Med hänsyn till att folkpensionsavgiften enligt vårt förslag inte skall fortsätta att stiga vid beskattningsbara inkomster över 20 000 kronor, blir marginalsattesänkningen i skikten mellan 20 000 och 30 000 kronor betydligt kraftigare än den av regeringen föreslagna. Den i propositionen redovisade tabellen över marginalsatserna ger nämligen en missvisande bild av de verkliga förhållandena. Hänsyn måste nämligen tas till att enligt regeringens förslag folkpensionens maximum inte som nu skall stanna vid ca 10 000 kronors beskattningsbar inkomst för gifta och ca 12 000 kronors beskattningsbar inkomst för ogifta utan uttas med 4 procent av den beskattningsbara inkomsten ända upp till 30 000 kronor. Detta får effekter i marginalskattehänseende för gifta vid inkomster mellan 20 000 kronor och 42 000 kronor och för ensamstående vid inkomster mellan 18 000 kronor och 40 000 kronor.

De individuella verkningarna av vårt förslag belyses i tabell på s. 12. Vid bedömningen måste givetvis hänsyn tas till vårt förslag om införande

Skalar för den statliga inkomstskatten för fysiska personer dels enligt regeringens, dels enligt vårt förslag

Tudelningsgränsen höjs såväl enligt regeringens som enligt vårt förslag till 24 000 kr. i beskattningsbar inkomst för makar.

Beskattningsbar inkomst kr.	Skatt inom skiktet, %									
	Gifva					Ensamstående				
	nuv. skala	skala enl. regeringens förslag	skala enl. vårt förslag	ändring enligt		nuv. skala	skala enl. regeringens förslag	skala enl. vårt förslag	ändring enligt	
				regeringens förslag	vårt förslag				regeringens förslag	vårt förslag
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
— 6 000.....	10	10	7	—	— 3	10	10	7	—	— 3
6 000— 8 000.....	10	10	7	—	— 3	20	15	14	— 5	— 6
8 000— 9 000.....	10	10	7	—	— 3	20	22	20	+ 2	—
9 000— 10 000.....	10	10	7	—	— 3	25	22	20	— 3	— 5
10 000— 12 000.....	10	10	7	—	— 3	25	27	26	+ 2	+ 1
12 000— 15 000.....	20	15	14	— 5	— 6	30	27	26	— 3	— 4
15 000— 16 000.....	20	15	14	— 5	— 6	30	31	31	+ 1	+ 1
16 000— 20 000.....	30	22	20	— 8	— 10	36	31	31	— 5	— 5
20 000— 24 000.....	38	27	26	— 11	— 12	41	36	36	— 5	— 5
24 000— 25 000.....	38	34	33	— 4	— 5	41	36	36	— 5	— 5
25 000— 30 000.....	38	34	33	— 4	— 5	41	40	40	— 1	— 1
30 000— 40 000.....	43	42	40	— 1	— 3	45	44	44	— 1	— 1
40 000— 60 000.....	48	48	47	—	— 1	49	49	49	—	—
60 000— 100 000.....	54	54	54	—	—	54	54	54	—	—
100 000— 150 000.....	59	59	59	—	—	59	59	59	—	—
150 000—	65	65	65	—	—	65	65	65	—	—

Tabell utvisande lättnaderna i den totala direkta skatten i olika inkomstlägen enligt vårt förslag

Kommunal utdebitering: 17,00 kr./skr. enligt nuvarande regler samt enligt regeringens förslag; 17,40 kr./skr. enligt vårt förslag.¹

Med total skatt avses statlig och kommunal inkomstskatt samt sjukförsäkrings- och folkpensionsavgift.

Årsinkomst kr.	Total skatt enl. nuv. regler, kr.		Skatteminskning i kr. enl. regeringens förslag		Skatteminskning i kronor enligt vårt förslag					Skatteminskning i procent enligt vårt förslag				
	ensamstående	gifta	ensamstående	gifta	ensamstående	gifta med				ensamstående	gifta med			
						0 barn	1 barn	2 barn	3 barn		0 barn	1 barn	2 barn	3 barn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
8 000	1 830	1 373	240	387	208	247	511	776	1 041	11,4	18,0	37,2	56,5	75,8
10 000	2 426	1 956	244	409	255	289	553	818	1 084	10,5	14,8	28,3	41,8	55,4
12 000	3 186	2 552	306	432	347	331	596	860	1 125	10,9	13,0	23,4	33,7	44,1
15 000	4 364	3 420	244	466	406	395	658	924	1 188	9,3	11,5	19,2	27,0	34,7
18 000	5 656	4 298	183	491	408	448	713	978	1 243	7,2	10,4	16,6	22,8	28,9
20 000	6 494	4 842	167	419	403	440	728	992	1 257	6,2	9,1	15,0	20,5	26,0
22 000	7 346	5 529	110	451	352	465	787	1 110	1 397	4,8	8,4	14,2	20,1	25,3
25 000	8 752	6 588	135	430	367	530	879	1 209	1 524	4,2	8,0	13,3	18,4	23,1
30 000	11 228	8 736	177	451	502	805	1 190	1 561	1 934	4,5	9,2	13,6	17,9	22,1
40 000	16 369	13 590	59	601	666	1 434	1 882	2 327	2 775	4,1	10,6	13,8	17,1	20,4
50 000	21 804	18 807	142	673	727	1 690	2 196	2 698	3 204	3,3	9,0	11,7	14,3	17,0
60 000	27 541	24 354	150	700	724	1 819	2 383	2 943	3 507	2,6	7,5	9,8	12,1	14,4
80 000	39 282	35 851	150	700	699	1 942	2 564	3 181	3 759	1,8	5,4	7,2	8,9	10,5
100 000	51 646	48 215	150	700	662	1 905	2 527	3 144	3 766	1,3	4,0	5,2	6,5	7,8
150 000	83 668	80 138	150	700	600	1 842	2 506	3 163	3 827	0,7	2,3	3,1	3,9	4,8

¹ Den högre utdebiteringen enligt vårt förslag beror på införandet av barnavgag.

av barnavdrag i beskattningen. Detta medför att skattesänkningarna blir väsentligt större än enligt regeringsförslaget för de mest behövande, nämligen barnfamiljerna. I procent räknat utgör skatteminskningen enligt vårt förslag för ensamstående 11,4 procent vid en årsinkomst av 8 000 kronor för att sedan successivt falla till 0,7 procent vid en årsinkomst av 150 000 kronor. Motsvarande siffror för gifta utan barn är 18 resp. 2,3 procent, för gifta med ett barn 37,2 resp. 3,1 procent osv. Vid årsinkomster av 15 000 å 20 000 kronor erhålles som framgår av tabellen betydande skattesänkningar i synnerhet för barnfamiljer.

En fördel med vårt förslag är att praktiskt taget alla skattskyldiga, såväl ensamstående som gifta, får skattelättnader i sin totala skattebörd. För vissa lägre inkomsttagare ger emellertid vårt förslag för år 1966 en skattesänkning som något understiger den av regeringen nu förordade. Genom våra krav på en successiv höjning av ortsavdragen, en fortsatt sänkning av skatteskalorna samt indexreglering av både ortsavdrag och skatteskalor kommer dessa inkomsttagare redan 1967 i ett betydligt gynnsammare skatteläge än enligt regeringens förslag. Någon övervältring av skattebördan på de ensamstående uppstår således inte. De skattelättnader som uppnås redan år 1966 framgår av tabell på nästa sida.

För helt budgetår uppnås enligt vårt förslag i förevarande motion en skattesänkning å 600 milj. kronor. Härtill kommer lättnaderna för barnfamiljer genom införande av barnavdrag, vilken åtgärd medför en ytterligare skattelindring å 300 milj. kronor. Den totala skattelindringseffekten blir således 900 milj. kronor för budgetår enligt följande sammanställning.

Ökade (+) eller
minskade (—) skatte-
inkomster vid jämförelse
med regeringens förslag
milj. kr

1. Folkpensionsavgiftens maximum begränsas till 800 kronor	— 120
2. Införande av barnavdrag å 1 000 kronor	+ 300
3. Ingen schablonisering av utskyldsavdraget	+ 420
4. Ändrade statsskatteskalor innebärande att det proportionella skiktet inte breddas men att skattesatsen sänks från 10 till 7 % i detta skikt. I övrigt sänks skattesatserna upp till 60 000 kronor i beskattningsbar inkomst för gifta och 40 000 kronor för ensamstående . . .	— 900
Summa	— 900

Vi vill starkt betona att även vårt förslag är att se som ett provisorium. I samband med en definitiv reform bör hela frågan om inkomstskatteskalans konstruktion kunna omprövas, varvid givetvis graden av progressivitet, storleken av det proportionella botten-skiktet och liknande frågor bör bli föremål för ny bedömning. Med hänsyn till att det nu är fråga om ett provisorium har vi inte heller velat påyrka återinförande av avdragsrätt för folkpensionsavgift. Vi anser det inte lämpligt att deklarationstekniken på denna

Ökning (+) eller minskning (—) av den sammanlagda direkta och indirekta skatten i olika inkomstlägen dels enligt regeringens förslag, dels enligt vårt förslag

Den kommunala utdebiteringen har antagits vara 17,00 kr./skr. enligt nuvarande regler och enligt regeringens förslag samt 17,40 kr./skr. enligt vårt förslag.¹

Anm. I denna tabell har barnbidragshöjningen räknats som en minskning av skatten.

Årsinkomst kr.	Förändring av skatten enl. regeringens förslag, kr.					Förändring av skatten enligt vårt förslag, kr.				
	Ensamstående	Gift				Ensamstående	gift			
		utan barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn		utan barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8 000	— 104	— 241	— 426	— 611	— 796	— 72	— 101	— 550	— 1 000	— 1 450
10 000	— 77	— 231	— 416	— 601	— 786	— 88	— 111	— 560	— 1 010	— 1 461
12 000	— 111	— 223	— 408	— 593	— 778	— 152	— 122	— 572	— 1 021	— 1 471
15 000	— 9	— 210	— 395	— 580	— 765	— 171	— 139	— 587	— 1 038	— 1 487
18 000	+ 90	— 188	— 373	— 558	— 743	— 135	— 145	— 595	— 1 045	— 1 495
20 000	+ 131	— 84	— 269	— 454	— 639	— 105	— 105	— 578	— 1 027	— 1 477
22 000	+ 214	— 87	— 272	— 457	— 642	— 28	— 101	— 608	— 1 116	— 1 588
25 000	+ 224	— 23	— 208	— 393	— 578	— 8	— 123	— 657	— 1 172	— 1 672
30 000	+ 238	+ 19	— 166	— 351	— 536	— 87	— 335	— 905	— 1 461	— 2 019
40 000	+ 463	— 17	— 202	— 387	— 572	— 144	— 850	— 1 483	— 2 113	— 2 746
50 000	+ 481	+ 16	— 169	— 354	— 539	— 104	— 1 001	— 1 692	— 2 379	— 3 070
60 000	+ 567	+ 88	— 97	— 282	— 467	— 7	— 1 031	— 1 780	— 2 525	— 3 274
80 000	+ 750	+ 276	+ 91	— 94	— 279	+ 201	— 966	— 1 773	— 2 575	— 3 338
100 000	+ 919	+ 444	+ 259	+ 74	— 111	+ 407	— 761	— 1 568	— 2 370	— 3 177
150 000	+ 1 316	+ 844	+ 659	+ 474	+ 289	+ 866	— 298	— 1 147	— 1 989	— 2 838

¹ Den högre utdebiteringen enligt vårt förslag beror på införandet av barnavdrag.

punkt återigen ändras. I stället har vi sökt nå samma effekt genom vårt förslag till sänkning av procentsatserna i den statliga inkomstskatteskalan.

Vi vill än en gång understryka, att en omprövning av skattesystemet i enlighet med de tankegångar som legat bakom allmänna skatteberedningens förslag bör ske redan nästa år. Man bör då emellertid sträva efter att inte endast omfördela skattebelastningen utan också få till stånd en verklig sänkning av skattetrycket. Detta kan inte nås på annat sätt än genom beskärning av de statliga utgifterna. Vi har i annat sammanhang framlagt både konkreta förslag till besparingar och yrkande om att en särskild besparingsutredning tillsättes med uppgift att arbeta så snabbt att den kan påverka budgeten 1966/67. Om våra förslag genomföres, skapar de möjligheter inte bara till den av oss nu förordade sänkningen av inkomstbeskattningen utan även en lägre skattebelastning totalt sett i ett framtida skattesystem. Givetvis bör i ett sådant sammanhang ställning också tas till förmögenhetsbeskattningen. Det är därför angeläget att skatteberedningens arbete på denna punkt slutföres redan under innevarande år.

Under åberopande av vad sålunda anförts får vi hemställa,

A) att riksdagen med avslag å de i Kungl. Maj:ts proposition nr 14 framlagda förslagen till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt samt till förordning om ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272) måtte antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

10 §.

1 mom. Statlig inkomst — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter statligt Ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunal-skattelagen och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 7 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000	men icke	16 000 kr.:	840 kr. för	12 000 kr. och 14 % av återstoden
16 000	»	20 000 » :	1 400 » »	16 000 » » 20 % » »
20 000	»	24 000 » :	2 200 » »	20 000 » » 20 % » »
24 000	»	30 000 » :	3 240 » »	24 000 » » 33 % » »
30 000	»	40 000 » :	5 220 » »	30 000 » » 40 % » »
40 000	»	60 000 » :	9 220 » »	40 000 » » 47 % » »
60 000	»	100 000 » :	18 620 » »	60 000 » » 54 % » »
100 000	»	150 000 » :	40 220 » »	100 000 » » 59 % » »
150 000 kr.			: 69 720 » »	150 000 » » 65 % » »

För annan i detta moment avsedd skattskyldig än i föregående stycke sägs utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 6 000 kronor: 7 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

6 000	men icke	8 000 kr.:	420 kr. för	6 000 kr. och 14 % av återstoden
8 000	»	10 000 » :	700 » »	8 000 » » 20 % » »
10 000	»	15 000 » :	1 100 » »	10 000 » » 26 % » »
15 000	»	20 000 » :	2 400 » »	15 000 » » 31 % » »
20 000	»	25 000 » :	3 950 » »	20 000 » » 36 % » »
25 000	»	30 000 » :	5 750 » »	25 000 » » 40 % » »
30 000	»	40 000 » :	7 750 » »	30 000 » » 44 % » »
40 000	»	60 000 » :	12 150 » »	40 000 » » 49 % » »
60 000	»	100 000 » :	21 950 » »	60 000 » » 54 % » »
100 000	»	150 000 » :	43 550 » »	100 000 » » 59 % » »
150 000 kr.			: 73 050 » »	150 000 » » 65 % » »

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1966. Äldre bestämmelser gälla dock alltjämt i fråga om 1966 eller tidigare års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1966 eller tidigare år.

B) att riksdagen måtte antaga det vid Kungl. Maj:ts proposition nr 14 fogade förslaget till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 398) om finansiering av folkpensioneringen med den ändring, att 3 § får följande lydelse:

3 §.

Folkpensionsavgift skall utgå med fyra procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt *beskattningsbara* inkomst med de begränsningar som nedan sägs.

Avgiftspliktiga, som samtaxeras, skola erläggas avgift med

sammanlagt högst *åttahundra* kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera har en *beskattningsbar* inkomst överstigande *tiotusen* kronor, envar påföres pensionsavgift med *fyrhundra* kronor. Om endast den ene har en *beskattningsbar* inkomst överstigande *tiotusen* kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av avgifterna ej överstiger *åttahundra* kronor.

Annan avgiftspliktig än som avses i andra stycket skall erlägga avgift med högst *åttahundra* kronor.

C) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte till 1966 års riksdag framlägga förslag till en skattereform baserad på grundtankarna i allmänna skatteberedningens förslag med den ändringen att den direkta inkomst- och förmögenhetsbeskattningen lättas ytterligare under hänsynstagande till de besparingsförslag och yrkande om tillsättande av en besparingsutredning, som vi vid årets riksdag framfört;

D) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla dels att Kungl. Maj:t för allmänna skatteberedningen utfärdar sådana ändrade direktiv, att förslag till indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor, förvärvsavdrag m. m. kan utarbetas under innevarande år dels ock att Kungl. Maj:t måtte framlägga förslag till lagstiftning i ämnet till 1966 års riksdag.

Stockholm den 9 februari 1965

Leif Cassel

Gösta Bohman

Rolf Eliasson

Eric Nilsson

Hans Nordgren

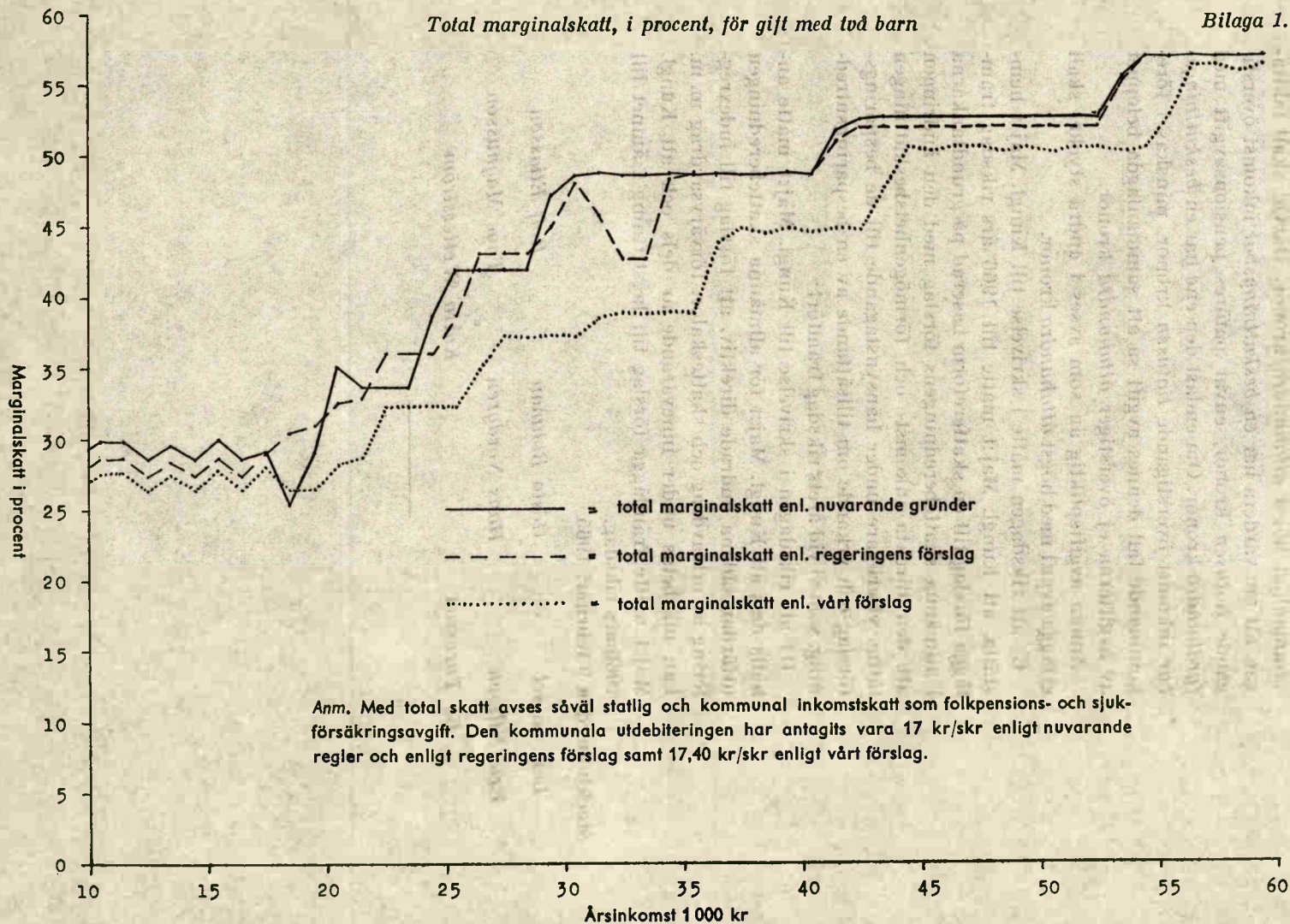
Tage Magnusson

Bo Turesson

Karin Wetterström

Total marginalskatt, i procent, för gift med två barn

Bilaga 1.

Anm. Med total skatt avses såväl statlig och kommunal inkomstskatt som folkpensions- och sjukförsäkringsavgift. Den kommunala utdebiteringen har antagits vara 17 kr/skr enligt nuvarande regler och enligt regeringens förslag samt 17,40 kr/skr enligt vårt förslag.

Bilaga 2.

Total marginalskatt i olika inkomstskikt

Med total skatt avses såväl statlig och kommunal inkomstskatt som folkpensions- och sjukförsäkringsavgift. Uträkningarna har utförts för gift skattskyldig med två minderåriga barn. Vidare har den kommunala utdebiteringen antagits vara 17 kr./skr. enligt nuvarande regler och enligt regeringens förslag samt 17,40 kr./skr. enligt vårt förslag.

Årsinkomst 1 000 kr.	Total marginalskatt, i procent, enligt			Årsin- komst 1 000 kr.	Total marginalskatt, i procent, enligt		
	nuv. regler	regering- ens förslag	vårt förslag		nuv. regler	regering- ens förslag	vårt förslag
1	2	3	4	5	6	7	8
0—1.....	—	—	—	30—31	48,5	48,0	37,1
1—2.....	—	—	—	31—32	48,6	45,8	38,5
2—3.....	23,2	13,2	18,2	32—33	48,5	42,8	38,9
3—4.....	20,0	6,2	10,6	33—34	48,5	42,8	38,8
4—5.....	6,5	11,7	1,6	34—35	48,6	48,3	38,9
5—6.....	29,2	17,6	0,8	35—36	48,5	48,6	38,8
6—7.....	29,7	22,4	2,0	36—37	48,6	48,5	43,8
7—8.....	28,7	27,5	26,5	37—38	48,5	48,6	44,8
8—9.....	29,6	28,6	27,5	38—39	48,5	48,5	44,4
9—10.....	28,7	27,5	26,6	39—40	48,6	48,5	44,8
10—11.....	29,8	28,6	27,6	40—41	48,5	48,6	44,5
11—12.....	29,8	28,7	27,8	41—42	51,7	51,0	44,8
12—13.....	28,6	27,5	26,4	42—43	52,6	51,9	44,7
13—14.....	29,6	28,4	27,6	43—44	52,7	51,9	47,8
14—15.....	28,6	27,5	26,4	44—45	52,7	51,8	50,6
15—16.....	30,0	28,7	27,9	45—46	52,7	51,9	50,2
16—17.....	28,6	27,5	26,5	46—47	52,7	51,8	50,6
17—18.....	29,2	29,1	28,0	47—48	52,7	51,9	50,6
18—19.....	25,3	30,6	26,5	48—49	52,7	51,9	50,2
19—20.....	29,1	31,0	26,5	49—50	52,7	51,8	50,6
20—21.....	35,1	32,6	28,2	50—51	52,7	51,9	50,2
21—22.....	33,6	32,9	28,7	51—52	52,7	51,8	50,6
22—23.....	33,6	36,0	32,3	52—53	52,6	51,9	50,6
23—24.....	33,6	36,0	32,2	53—54	55,6	55,3	50,2
24—25.....	38,7	36,0	32,3	54—55	56,9	56,9	50,6
25—26.....	41,9	38,8	32,2	55—56	56,8	56,8	52,9
26—27.....	41,9	43,0	34,9	56—57	56,9	56,9	56,4
27—28.....	41,9	43,0	37,3	57—58	56,8	56,8	56,4
28—29.....	41,9	43,0	37,1	58—59	56,8	56,8	55,9
29—30.....	47,2	44,9	37,3	59—60	56,9	56,9	56,4